

Prosvetno savetovanje

Od 2000. godine kada je počela reforma obrazovnog sistema u Srbiji, važnu ulogu, uz uspone i padove, imao je i Nacionalni prosvetni savet (NPS). O zadacima i ovlašćenjima NPS-a, problemima i teškoćama našeg obrazovnog sistema, od osnovne škole do univerziteta, u ovom broju "Obrazovanja za XXI vek" razgovarali smo sa Desankom Radunović, predsednicom ovog tela. Šta nedostaje u edukaciji i usavršavanju nastavnog kadra, zašto dolazi do zastoja u reformi gimnazija, kako regulisati tržište udžbenika i šta je uzrok krize Bolonje u Srbiji, neke su od tema ovog razgovora. Ovih dana ponovo se postavlja pitanje o uzrocima slabe

prolaznosti na fakultetima. Osim za mnoge studente nedostižnih, zakonom propisanih 60 ESP bodova, prvi put se javno govori o onome što je decenijama javna tajna: uzrok loše prolaznosti često su i nezgodni profesori čije je previsoke kriterijume gotovo nemoguće zadovoljiti. Najsvežiji primer je Geografski fakultet, na kom 900 studenata tapka u mestu zbog jednog ispita. "Da imam ingerencije, svi profesori kod kojih je prolaznost samo nekoliko procenata dobili bi otkaz ili suspenziju", rekao je rektor Branko Kovačević na sednici Senata Univerziteta, na izmaku svog drugog mandata.

Intervju: **Desanka Radunović, predsednica Nacionalnog prosvetnog saveta**

Problemi na tržištu znanja

“Ne znam da li postoji profesija u kojoj imate manje slobode da radite svoj posao na način na koji mislite da treba nego što je to nastavnička. Bila sam potpuno šokirana kada mi je Holanđanin iz tamošnjeg Centra za evaluaciju rekao da oni uopšte nemaju kurikulum. To znači da ne postoji plan i program u školama, Holandija ja vrlo visoko kotirana na PISA testovima. Bojazan da će popuštanje dizgina stvoriti anarhiju je neopravdana pod uslovom da se nastavnici osposobe da preuzmu odgovornost, što sada nije slučaj”

Kada je 2000. otpočela reforma obrazovanja, stvari su delovale obećavajuće. Vladao je utisak da je tromom obrazovnom sistemu došao kraj. Dvanaest godina kasnije, jasno je da stvari idu teško. Više nego netačno bi bilo reći da promena nema, kao i da se na polju zakonskih rešenja nije dosta odmaklo. Ali prečesto, kada je reč o Srbiji, zapijnje praksa. Onda se javlja pitanje – šta to ne radimo kako treba.

Desanka Radunović, profesor primenjene matematike na Matematičkom fakultetu u Beogradu, predsednica je Nacionalnog prosvetnog saveta (NPS). Još 2000, za vreme mandata Gaše Kneževića, uključila se u ovdašnju reformu obrazovanja: “Mi smo u suštini brzo kretnuli da radimo, ali bio je to kratak period od tri godine. Problem je što smo više radili na strateškim stvarima, a zapostavili smo rad sa nastavnicima. Nismo ih dovoljno uključivali, objašnjavali im. Kada su došle političke promene, a svi ministri koji su kasnije došli nisu bili srećna rešenja i nisu se previše bavili obrazovanjem, puno toga što je bilo dobro urađeno, zamrlo je jer nije bilo ljudi u bazi koji će to održati.”

VREME: U javnosti je prisutan čudan utisak da reforma ide sporo, a da se opet brza sa

mного toga. Kako biste vi ocenili obrazovanje u Srbiji danas? Gde je najveća kočnica?

DESANKA RADUNOVIĆ: Obrazovanje je centralizovan sistem i nastavnicima je danas dato veoma malo slobode. Kada pogledate, oni su po pravilu visoko obrazovani ljudi. Ne znam postoji li ijedna profesija u kojoj imate manje slobode da radite svoj posao na način kako mislite da treba. Sve je određeno, tu je plan i program koji kaže kog časa ćete koju lekciju da predajete i sve je strogo definisano. A vi imate različitu decu od generacije do generacije, različitu decu u selu, u gradu. Osnova dobre škole je napraviti dobrog nastavnika koji vidi decu ispred sebe. On treba da koristi svoja znanja, uz podršku stručnog usavršavanja, udžbenika, prateće literature i da na osnovu toga kreira najbolji mogući oblik rada sa decom.

Gde su onda granice nastavničke slobode?

Vrši se evaluacija. Postoje standardi i isходи obrazovanja. Kada dete završi određeni nivo, recimo prve četiri godine, zna se šta ono mora da zna, koje veštine treba da ima. Vi napravite testiranje i proverite da li je to urađeno kako treba ili nije. Onda škola ili nastavnik vrše korekcije.

Ja sam bila potpuno šokirana kada mi je Holanđanin iz tamošnjeg Centra za evaluaciju rekao da oni uopšte nemaju kurikulum, što znači ne postoji plan i program u školama. A imaju izuzetno razvijen Centar za evaluaciju i Holandija ja vrlo visoko kotirana na PISA testiranjima. Bojazan da će popuštanje dizgina stvoriti anarhiju je neopravdana pod uslovom da se radi sa nastavnicima, da se oni osposobe da preuzmu odgovornost. Sada je problem što kada date nastavnicima neku slobodu, oni još nisu sposobni da to iskoriste.

U razredu morate da radite sa različitim

▣ Srbija mora da shvati da nema naftu, zlato, visoke tehnologije. Nema ništa. Ona može samo pametnim ljudima, dobro kvalifikovanom snagom, da postigne ekonomski napredak

grupama, da onima koji su napredniji ne bude dosadno, da se pomogne onima kojima ide teže. To zahteva pripremu nastavnika i mnogo ozbiljniji rad. U Švajcarskoj, radno vreme nastavnika je osam sati. Nije on osam sati sa decom, ali je u okviru toga obavezan da bude u školi, da prati stručnu literaturu, da bude kreativan, da pohađa različite seminare. Onda se vrši testiranje koliko je učešće na seminarima uticalo na kvalitet njegovog rada.

Koliko je teško to ostvariti?

Potrebno vam je dosta vremena i društvena podrška. Obrazovanje treba da bude značajna tema u društvu. Srbija mora da shvati da nema naftu, zlato, visoke tehnologije. Nema ništa. Ona može samo pametnim ljudima, dobro kvalifikovanom snagom, da postigne ekonomski napredak. Kao što su to uradile Finska, Irska, Holandija.

Sećam se priče koju je Božidar Đelić ispričao kada je bio u Silicijumskoj dolini u Americi. Razgovarao je sa direktorom velike IT kompanije i krenuo da ga animira da dođe da ulaže u Srbiju, počeo je da mu priča kako će biti oslobođen od poreza, imati beneficije. Ovaj čovek je pitao: kakvo je obrazovanje vašeg stanovništva? Ta kompanija ima veći budžet nego Srbija. Njemu nije problem da plati porez, nego da li će ljudi koje će zaposliti umeti da rade to što njemu treba.

Koliko mislite da je u praksi moguće staviti obrazovanje u centar pažnje, imati takav nastavnički kadar kao što je to u Finskoj?

Ja ne vidim drugi izlaz. Nama je dobar reper PISA testiranje. Ono prikazuje kvalitet osnovnog obrazovanja. Tu učestvuju zemlje koje stvaraju oko 90 odsto bruto dohotka planete. Veza između standarda i bruto dohotka jedne države i pozicije na toj listi je vrlo jasna.

Nikakva prisila nastavnika, direktive iz Ministarstva, centralizovane priče neće ništa doneti. Kažu, da li je deci škola teška? Ne, ona je njima dosadna, arhaična, programi su zastareli, nastavnici su dosadni, malo se koriste nove tehnologije. Imamo nastavnike koji su prestrašeni od računara. Finska je sve postigla zahvaljujući dobrim nastavnicima i sistemu koji pravovremeno reaguje na razne devijacije. Tamo uopšte nemaju zakon o udžbenicima, niti kontrolisano tržište. Ali ako udžbenik ne prolazi na tržištu – šta si uradio osim što si potrošio novac. Ali zato u Finskoj, ako dete dva dana neopravdano ne ide u školu, odmah se angažuje ceo tim, tu su psiholog i nastavnik koji kreću u akciju da vide u čemu je problem

i kako da se reši. Kod nas će maltene roditelji detetu da napišu opravdanje što deset dana nije otišlo u školu. Sve je naopako.

Ponekad, kao da se ide linijom manjeg otpora. I đaci i nastavnici i roditelji, svako na svoj način...

Kod nas je problem tržišta znanja. U visokom obrazovanju imate puno studijskih programa koji su vrlo plitki, u školama roditelje koji povlađuju deci... To je sve na kratak rok. A šteta je neprocenjiva.

Nemamo tržište jer nam je privreda veoma slaba. Ako imate privatnika koji hoće da pravi profit onda njega zanima da li nešto znaš da uradiš. Nažalost, tih privatnika ima jako malo i glavni poslodavac je država. A ona zapošljava uglavnom po partijskoj, privatnoj liniji. Dok imaš takvog poslodavca kojem nije bitno kako će posao biti urađen, nego se na drugi način primaju ljudi, onda je samo važno da imaš papir, diplomu i možeš mirno da spavaš. Teško je detetu objasniti da uči i nešto postigne jer će mu trebati za budućnost, ako ono u startu vidi drugačiju situaciju.

Spomenuli ste PISA testiranje. Ima zamerki zbog nemogućnosti da praktično primenimo znanje. Kao jedan od "lekova" za bolju primenu znanja i specijalizaciju su i ogledni profili. Koliko su, po vašem mišljenju, oni ispunili očekivanja?

NPS je u ovom delu stručnog obrazovanja zadužen za opšteobrazovne predmete. Nama je Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja precizirao da u trogodišnjim srednjim stručnim školama treba da bude zastupljeno bar 30 odsto opšteobrazovnih predmeta, a u četvorogodišnjim bar 40. Mislim da su se kada je 2002/03. krenuo CARDS (program reforme srednjih stručnih škola) malo zaleтели, pa je previše pažnje posvećeno stručnim predmetima. Kada je došla ekonomska kriza, pokazalo se da to nije baš dobro. Recimo, jedno vreme su forsirani razni bankarski činovnici i sada, kada banke počnu da otpuštaju te činovnike, šta će oni da rade? Njihovo znanje je vrlo usko.

Što se tiče opšteobrazovnih predmeta, oni ne moraju da imaju previše veze sa strukom, to su predmeti koji prave građanina, nekoga ko ume da misli, da uči sa razumevanjem, ume da se izražava na nekom stranom jeziku, koristi nove tehnologije, ima osnovne pojmove o prirodnim i društvenim naukama. Prosto, ako ga pitate da li treba graditi nuklearne elektrane, on treba da zna da odgovori. Ili da ne beži i

▶ **Jako me iznerviralo to što je grad Beograd onako na veliko dao besplatne udžbenike do osmog razreda. U Beogradu imate relativno povoljniju socijalnu situaciju. Kakvu vi poruku šaljete ljudima iz Babušnice, Crne Trave**

spušta roletne kada je pomračenje sunca.

To što on uči treba da bude osnov za celoživotno učenje.

Da li mislite i da je naša verzija Bolonjske reforme preusko orijentisana?

Dobro ste rekli, naša verzija Bolonje. Bolonja podrazumeva univerzitet, a ne fakultet. Ako imate univerzitet, onda imate mogućnost da izaberete, na primer, filozofiju na Filozofskom i nije neophodno da vaš fakultet ponudi filozofiju. Ja mislim da je Bolonja dobra, ona je samo loše realizovana. I dalje postoje fakulteti koji su kao zatvorene priče.

Kažu ljudi: "Bolonja je snizila nivo znanja." I treba da ga snizi. Ako ću celog života učiti, zašto bih se polomila da do 30. godine naučim sve živo i onda opet moram da učim jer se tehnologija promenila?

Recimo, na Matematički fakultet dolaze dobri studenti. Prosek studija je bio osam godina, a one zvanično traju četiri. To nisu loši studenti, njihov prosek je bio dobar. Problem je što je gradivo bilo preobimno i nije moglo da se pakuje u četiri godine. Da li ima smisla da neko sa 28 godina ulazi u život i počinje nešto da radi? Onda dođe i posle par godina kaže: ja moram ponovo da učim. Zar nije bolje da mu sa 22 godine damo osnove, a onda nek ide na usavršavanje, doktorate, specijalizacije? Mislim da je Bolonja racionalna i dobra. Ne daje taj kvalitet studenata koji je bio ranije, ali nije ni ideja da ga pruži. Jer nije bilo celoživotnog učenja. A sada je to nužnost.

Postojao je problem i sa reformom gimnazija. Dokle je ona stigla?

Gimnazije su poslednji put menjane 1990. i 1991. Potpuno smo svesni šta se sve u svetu dogodilo za tih 20 godina. Pritom, one su baza za univerzitete. Vi imate intelektualnu elitu koja se obrazuje po programima koji su stari 20 godina. To pokazuje da će društvo imati problema, i potpuno smo svesni toga. Ali je za stručne škole posle 2000. bilo dosta donacija i pomoći. Strane donacije, čak i IPA projekti koji se dobijaju u okviru Evropske unije, polažu na one nivoe obrazovanja koji imaju izlaz na tržište. A to je stručno ili visoko obrazovanje. Za visoko smo imali TEMPUS, za srednje stručno

CARDS. U Evropi nam za osnovne škole i gimnazije niko neće dati novac jer se oni tretiraju kao nacionalna obaveza.

Dobili smo jedan IPA projekat gde će biti utvrđeni standardi i postignuća za kraj srednjeg obrazovanja, što uključuje i gimnazije. To jeste prirodan put reforme, vi definišite šta želite da imate na izlazu, šta ta deca koja završe gimnaziju treba da znaju i da umeju da biste na osnovu toga kreirali i napisali program. Na tom projektu se radi, on je počeo krajem 2010. i traje dve godine. Kada budemo to imali, onda ćemo krenuti sa reformom programa. Mislimo da ne treba žuriti pre nego što smo definisali standarde i ishode. A bilo je potrebno da se ipak malo, dok se čeka finalna reforma, pročiste programi i uradi inoviranje.

Na prošloj sednici NSP-a postavilo se pitanje izmena i dopuna Zakona o udžbenicima. Još odranije je za vas bila problematična sama procedura odobranja udžbenika. O čemu se tu radilo?

Na prvi pogled je to zamišljeno vrlo dobro, ali je, kao i u drugim slučajevima, problem realizacija. Što se tiče do sada postojećeg Zakona, mi smo imali sledeći problem. Cela procedura glasi: izdavači daju zahtev za odobranje rukopisa Ministarstvu, ono prosledi Zavodu za unapređenje vaspitanja i obrazovanja, potom oni predlažu da se rukopis odobri ili ne odobri na osnovu svoje evaluacije, šalju našim stručnjacima koji prave ekspertizu i potom se preporučuje ministru. U praksi, Zavod nama daje pismo od jedne strane koje, međutim, ne sadrži nikakva detaljna obrazloženja, ne zna se ko je bio u komisiji koja je radila evaluaciju. To pismo dođe do nas i ono kaže da li je rukopis usklađen sa standardima ili nije i na osnovu toga predlaže da se on odobri ili ne. Savet ni na koji način nema uvid u proceduru. Od nas se očekuje da blanko potpišemo, bez stvarnog ulaženja u detalje. To neću da radim. Jer ako se pojavi neka glupost, odgovoran je NPS. Svi kažu: "Savet je to preporučio ministru." Ja ne pristajem da budem odgovorna i da stavljam svoj stručni kredibilitet svojih kolega u pitanje tako što ću da potpišem nešto što je neko drugi radio. Mi nemamo novca.

fotografije: A. Andić

NPS nema nikakav budžet, imamo jednog sekretara, jednu kancelariju i nadoknade. I to je to. Na primer, sada nemamo predstavnika za filozofiju, i ako se pojavi udžbenik iz filozofije, šta onda?

Pa šta onda?

Ništa. Mi apsolutno nismo naišli na razumevanje od strane Ministarstva. Bilo nam je potrebno da nam oni odobre određena sredstva da angažujemo eksperta sa strane ili da mi budemo uključeni u komisije Zavoda, što bi bilo najracionalnije. Imamo problem u proceduri. Pošto u Zakonu trenutno piše da ako u roku od 60 dana NPS ne preporuči udžbenik, ministar donosi odluku. Ja sam rekla "u redu, Zavod ima negativno mišljenje, mi obaveštavamo izdavača da je nama stiglo negativno mišljenje od strane Zavoda i čekamo da prođe 60 dana i da ministar odluči da li da pusti udžbenik ili ne". U ovom zakonu je isto tako nelogično što smo mi i drugostepeni organ za žalbe. Ne mogu da razumem da mi preporučujemo ili ne ministru u drugostepenom postupku da se

udžbenik odobri, a mi smo ga preporučivali i na prvom nivou. Znači, mi odbijemo udžbenik, a izdavač nama podnosi zahtev za ekspertizu ponovo da odlučimo da li da ga preporučimo. Besmisleno.

Sada, izdavači koji žele ekspertizu podnose nama zahtev. Oni plaćaju, nama je podržan otvoren isključivo za sredstva koja izdavači uplaćuju, imamo cenovnik, pravilnik o proceduri... sve je vrlo transparentno. Kada se podnese zahtev, angažujemo dva eksperta. Zavisno od toga šta oni napišu, izveštaj je detaljan i Savet odlučuje. Ali mi to ne možemo da radimo dok nam izdavač ne uplati novac.

Šta bi predlogom izmena i dopuna Zakona o udžbenicima bilo u stvari promenjeno?

Zakon bi bio gori. Pošto ne žele da se "samoignorišemo" tih 60 dana, a mi nemamo drugog načina, onda su stavili u izmene Zakona da smo mi dužni da u roku od 60 dana odobrimo ili odbijemo udžbenik. Ne znam šta će se desiti ako to ne uradimo. Postoji nešto što mene posebno ljuti. Izmjena člana 16 glasi:

Nadležni savet je dužan da u roku od 60 dana od dana dobijanja negativne stručne ocene iz Zavoda obavesti izdavača da je ministru predložio odbijanje.

Znači, ne postoji šansa da Savet promeni ocenu, i ako je Zavod dao negativnu da Savet da pozitivnu. Mi treba samo da klimamo glavom.

Deo stručne javnosti ima dosta kritika i na projekat besplatnih udžbenika. Koliko znam, vi ste među njima. Zašto?

Problem je što je to jedan politički projekat koji je načelno vrlo dobar. Ja pozdravljam da država odvoji sredstva za nabavku udžbenika, ali način na koji se to realizuje je jako loš. Prvo, ako ministar Žarko Obradović kaže da je Ustavom zagarantovano besplatno obrazovanje, a to valjda znači da je ono takvo do osmog razreda, zašto su onda udžbenici besplatni samo do trećeg razreda? Drugo, problem je u tome što je, da bi se uštedelo, rečeno da su udžbenici knjige u kojima se ne piše. I ono što je najgora, krenulo se od prvog razreda. Uzmite kao primer udžbenik matematike. Cela aktivnost oko toga, prebrojavanje, grupisanje objekata podrazumeva učešće deteta. Dete ovde ima sliku, a negde drugde treba da je precrta. Kada pogledate te udžbenike, sve se svelo na to da u njima i dalje stoji "tri plus dva jednako je", ali sada umesto kućice u koju se napiše pet postoji upitnik. I sada detetu treba druga sveska da to prepíše. Ona koju će da kupi roditelj, ili pak radna sveska, opet iz roditeljskog budžeta. Umesto jednog udžbenika napraviš tri, otežavaš detetu školsku torbu, a pritom to pedagoški i metodički nije dobro.

Ali sam projekat jeste bio lepa vest za roditelje. I vi kažete da ga načelno pozdravljate. Na koji način bi, po vašem mišljenju, mogao da se unapredi?

Mi jesmo zagovornici toga, ali da se uradi evaluacija projekta, da možda do osmog razreda budu besplatni udžbenici za svu decu iz ugroženih kategorija, koja ne mogu da ih kupe, da se ne ide nauštrb kvaliteta udžbenika...

Jako me iznerviralo to što je grad Beograd onako na veliko dao besplatne udžbenike do osmog razreda. U Beogradu imate relativno povoljniju socijalnu situaciju. Kakvu vi poruku šaljete ljudima iz Babušnice, Crne Trave? Država mora da vodi računa o ravnomernom razvoju i merama koje lokalne zajednice donose. Posebno u sistemu kakvo je osnovno obrazovanje.

Jelena Jorgačević

“Bolonja” i profesori

(Na)opaka reforma

Ako bi se poštovao Zakon o visokom obrazovanju, od ove školske godine “bolonjci” bi morali da sakupe svih 60 bodova da bi upisali narednu godinu studija. Prema analizama Beogradskog univerziteta, otprilike petina studenata je u stanju da ispuni ovaj zahtev. Drugim rečima, ako se bude išlo po Zakonu, ponovo slede štrajkovi. O drugim posledicama i da ne govorimo. Ako se bude pratilo stanje na terenu, dolazi se do pitanja koje je pre nekoliko dana postavio rektor BU Branko Kovačević: šta je smisao reforme ako je sprovodimo polovično? I postoji li volja da se ona dovrši

“ li ćemo da završimo reformu ili ćemo da se vratimo na stari zakon, imamo ispite, uslovni upis godine”, izjavio je pre nekoliko dana rektor Beogradskog univerziteta Branko Kovačević. U duhu reformske tradicije, beogradski studenti su već najavili da će pokrenuti kampanju da i ove godine uslov za upis bude 48 ESP bodova, umesto bolonjski predviđenih 60 i “čišćenja” godine tj. polaganja svih ispita. Vladimir Smuđa, koordinator za visoko obrazovanje u Savezu studenata, dodao je da će se ovom predlogu pridružiti i akademci iz cele Srbije. On je objasnio da naših 48 bodova nije isto kao, recimo, francuskih ili austrijskih. Naime, prema evropskoj računici, za 60 bodova student treba da radi od 1500 do 1800 sati, ali pošto u Srbiji još nisu do kraja prilagođeni nastavni planovi i programi, onda to ide teže. Ako bi se poštovao Zakon o visokom obrazovanju, od ove školske godine “bolonjci” bi morali da sakupe svih 60 bodova da bi upisali narednu godinu studija. Prema analizama BU, otprilike petina studenata je u stanju da ispuni ovaj zahtev. Drugim rečima, ako

NASTAVNI PLANOVI SU PREOBIMNI: Branko Kovačević, rektor BU foto: A. Andić

se bude išlo po Zakonu, verovatno ponovo slede štrajkovi. O drugim posledicama i da ne govorimo. Ako se bude pratilo stanje na terenu, dolazi se do onog pitanja koje je nedavno postavio rektor, a koje se inače javlja u prethodnim tranzicionim godinama na mnogim poljima: šta je smisao reforme ako je sprovodimo polovično? I postoji li volja da se ona dovrši?

BOLONJSKA, A NAŠA: Bolonjska reforma trpi kritike iz mnogih krajeva Evrope. O njenim

dobrim i lošim stranama raspravlja se mnogo i često. Bilo kako bilo, ona je realnost i obuhvata skoro ceo evropski obrazovni prostor.

No, dodatni problem je što je ovdašnja reforma još dodatno (ne)prilagođena zatečenom stanju, akademskoj volji, ponekad pogrešno shvaćenom terminu *fleksibilnost*. Umesto prilagodljivosti, ona se ponekad izvrcu u lični izbor profesora koji “na terenu” odlučuju da li će da slede “Bolonju” ili će ostati verni starom

načinu. I korak dalje, s obzirom na drugačije shvatanje reforme, dešava se i da je srećnije rešenje ostati na starom. Postoji problem nabavke literature, starog programa koji pokušava nespretno da se ubaci u jednosemestralne kurseve, “cepanje” predmeta zbog kog se gubi opšta slika, ma o kom predmetu da je reč, nepažljivo sastavljenog rasporeda.

“Nastavni planovi i programi su preobimni i preambiciozni, zbog čega studenti ne mogu da ih savladaju”, kazao je Branko Kovačević, dodavši da nije zadovoljan ni materijalnim statusom, ni finansiranjem univerziteta, kao i da je sistem nedorečen pa nije čudo sto se svake godine “deca bune”.

No, ipak nije sve tako crno. Studenti koji se školuju po “Bolonji” imaju bolji prosek, o čemu je “Vreme” već pisalo. Prosečna ocena je 8,74, dok je ranije bila 7,96. Takođe, smanjen je broj godina studiranja i poboljšana je prolaznost na ispitima. Prema podacima Rektorata BU, prosek studiranja je samo dve godine duži od redovnog trajanja. Ovde se javlja još jedan problem. Šta sve nameće imperativ ubrzanja studija?

Svakako da je to jedan od ciljeva Bolonjske reforme – kraće vreme za koje se završi fakultet. U Srbiji je to posebno bitno s obzirom na večite studente i staru praksu po kojoj su studije u proseku bile duplo duže od predviđenog trajanja. No, jednako problematično bi bilo i da se stvori atmosfera po kojoj studenti moraju da prođu dalje, odnosno po kojoj profesori treba da “puštaju” studente radi “opšteg dobra”, željenih rezultata reforme. Između žmurjenja pred neznanjem i snižavanja kriterijuma i nekadašnjih profesora za koje je važno pravilo – položiš li ispit kod njih, jednako je kao da si završio fakultet – stoji čitav raspon umerenih zahteva za one koji imaju znanja i pedagoških veština.

KUKURUZNA POLJA: U Sava centru nedavno je bila premijera – rimejk filma *Šešir profesora Koste Vujića*, o maturantima Prve muške gimnazije u Beogradu 1886. godine i profesoru koji je duboko i dirljivo uticao na mnoge generacije. Ovih dana su se, uz neophodnu sentimentalnost, ljudi sećali onih profesora koji su na lep način uticali i usmeravali svoje đake. Međutim, tih dana studenti Geografskog fakulteta privukli su pažnju javnosti drugačijom pričom. I njihovo iskustvo je veoma poznato mnogim studentima. Naime, njih 900 nije diplomiralo samo zbog jednog ispita. Kako su objasnili, kod profesorke Mile Pavlović koja predaje

IDEAL: Pavle Vuisić u ulozi profesora Kosta Vujića

geografiju Srbije na trećoj i geografiju regije i zaštitu prirode Srbije na četvrtoj godini, doskora je u ispitnom roku prolazio po jedan student. Studentski parlament se obratio Senatu Univerziteta zbog ovog slučaja, tražeći neko (raz)rešenje. Pošto je Senat samo savetodavno telo, on je preporučio dekanima da sami reše problem (pomalo zabrinjava činjenica da neko dekan visokoškolskih ustanova treba da savetuje da reše vidljiv problem koji imaju, a da se oni sami ne hvataju u koštac sa istim, kao i da, ako dekan i nastavničko veće ostanu nemi, situacija (p)ostaje neraspletna. A zbog jednog ispita odustaje se sa celokupnih studija). Studenti su tražili da se na predmetima koji su se pokazali kao sporni uvedu bar po dva predavača.

“Da imam ingerencije, svi profesori kod kojih je prolaznost samo nekoliko procenata dobili bi otkaz ili suspenziju”, rekao je rektor Branko Kovačević na sednici Senata Univerziteta. “Na bilo kom svetskom univerzitetu svako ko ima ovako malu prolaznost odmah bi dobio otkaz. Nastavnička veća svakog semestra imaju moć da usvoje nove profesore za pojedine predmete, neka je iskoriste.”

No, problem studenata Geografskog fakulteta je bar donekle rešen uvođenjem pismenog ispita te se, pomalo cinično, ali ipak radosno zaključuje da je izlaznost u decembru bila povećana za 27 odsto. Tačnije, od 107 ispita je položilo 27 studenata što je, u odnosu na raniji prosek od jednog studenta, ogroman napredak. No već u januaru, ispit kod profesorke Mile Pavlović imao je, osim pismenog, ponovo i usmeni deo. Dnevni list “Blic” preneo je

šta sve treba da zapamte studenti koji polažu pomenute ispite. Budući geograf bi, po ovim navodima, morao da zna da je u toku Drugog svetskog rata uništeno 61,9 odsto konja, 55,5 odsto goveda, 63,3 odsto ovaca, 57,7 odsto svinja. Uništeno je i 2.250.000 bicikala; da je kukuruzom 1955. bilo zasejano 1.474.000 hektara, a u 1994. – 1.396.000 hektara; u Jugoslaviji ima 4.504.000 stabala breskve, 54.500.000 stabala šljive, 7.768.000 kruške, 1.885.000 stabala kajsijsa; kod nas postoji 205.000 košnica, 25.591.000 komada živine...

Iako je ovo zaista ekstreman primer, većina fakulteta ima svoje “mitsko biće”, profesora koji traži memorisanje ogromne količine podataka koji se neće naći ni u kvizovima, a kamoli imati neku “upotrebnu vrednost”, koji traže odgovore od reči do reči, napamet izrecitovane delove baš njihovih knjiga, kao i one čiji su kriterijumi toliko visoki da su neki studenti na četvrtoj godini odustajali od dobijanja diplome. Uvođenjem “Bolonje” ovakvih slučajeva je ipak nešto manje, takvim profesorima je donekle ograničen prostor za nemoguće zahteve.

KARTE NA STO: Ministar prosvete i sporta Žarko Obradović je najavio da će do 1. juna tražiti od fakulteta da se njihova nastavno-naučna veća izjasne da li su reformisali programe i da li je izvršena reevaluacija opterećenja studenata. On je komentarisao i pomenuti zahtev studenata da uslov za upis bude i dalje 48 bodova, pozvavši ih da još jednom razmisle o svojim zahtevima. Savet je dobar za sve. I za ministarstvo i dekane i profesore i studente.

Jelena Jorgačević

Kućno školovanje na uvid

foto: Vesna Anđić

VLADIN PREDLOG ZAKONA o osnovnom obrazovanju i vaspitanju prema kojem roditelj ima pravo da svom detetu organizuje nastavu kod kuće, objavljen je na sajtu Skupštine Srbije. Zakonom, koji bi pred poslanicima trebalo da se nađe po hitnom postupku, predviđeno je i školovanje na daljinu. "Roditelj, odnosno staratelj dužan je da do kraja nastavne godine pismeno obavesti školu u koju je dete upisano o nameri da za svoje dete od sledeće školske godine organizuje nastavu kod kuće. Škola je dužna da organizuje polaganje razrednih ispita iz svih predmeta u skladu sa nastavnim planom i programom", piše u Predlogu tog zakona. I za učenika sa smetnjama u razvoju moguće je obrazovanje kod kuće u skladu sa prilagođenim individualnim planom. O obrazovanju na daljinu škola odlučuje se, kako je navedeno, na osnovu raspoloživih sredstava za rad, a bliže uslove za način osiguranja kvaliteta i vrednovanja nastave kod kuće i nastave na daljinu propisuje ministar prosvete.

Prema Predlogu zakona, učenik sa smetnjama u razvoju stiče osnovno obrazovanje u školi zajedno sa ostalim učenicima, a kada je to u njegovom najboljem interesu u školi za učenike sa smetnjama u razvoju. Učenik sa smetnjama u razvoju, prema Predlogu zakona, ima pravo na individualni obrazovni plan. Učenik može da polaže ispit iz stranog jezika koji nije izučavao u školi. Ispit se polaže po propisanom nastavnom programu za određeni razred. Škola izdaje učeniku uverenje o položenom ispitu. U školi može da se osnuje učenička zadruga, kako bi deca stekla odgovornost i radne navike i lakše se profesionalno orijentisala. Rad učeničke zadruge uređuje se statutom škole i pravilima za rad zadruge, u skladu sa zakonom. Škola može pružati usluge i prodavati proizvode iz učeničke zadruge, kao i školski pribor i opremu. Sredstva stečena radom učeničke zadruge koriste se za unapređenje rada same zadruge, kao i za ekscurzije, ishranu učenika, nagrade članovima zadruge i unapređivanje obrazovno-vaspitanog rada.

Obrazovni zakoni

U SKUPŠTINSKOJ PROCEDURI trenutno se nalazi set zakona u oblasti obrazovanja, četiri propisa koja regulišu osnovno i srednje obrazovanje, izdavanje udžbenika, a prvi put pred poslanicima biće i predlog zakona o obrazovanju odraslih. Predlog zakona o osnovnom obrazovanju i vaspitanju kao novinu uvodi mogućnost nastave kod kuće ili na daljinu, ali i besplatan prevoz učenika, ako je njegovo prebivalište udaljeno više od četiri kilometra od sedišta škole. Takođe, zakon predviđa i mogućnost besplatne ishrane đaka u okviru školskog objekta, u dogovoru sa jedinicom lokalne samouprave i donatorima.

Iste cene na Beogradskom univerzitetu

UNIVERZITET U BEOGRADU pokrenuće inicijativu za jedinstven cenovnik administrativnih usluga na fakultetima. U Rektoratu kažu da će biti napravljen jedinstven predlog cenovnika koji bi, ako bude usvojen na sednici Senata, morao da se poštuje na svim fakultetima. "Na isti način rešeno je pitanje izdavanja diploma, koje sada koštaju 5000 dinara na svim fakultetima", izjavila je za "Novosti" prof. dr Nevenka Žarkić-Joksimović, prorektor za finansije: "Uvođenje jedinstvenog cenovnika u interesu je svih studenata i zato njegovo donošenje mora da bude dobro analizirano i promišljeno pre usvajanja."

Plan za upis

NAREDNE AKADEMSKE GODINE na fakultetima Beogradskog univerziteta biće mesta za oko 13.000 bruceša. Senat Beogradskog univerziteta (BU) načelno je danas usvojio radni plan o upisu studenata u akademskoj 2012/2013. godini, a na osnovu predloga dekana fakulteta da se upiše 13.031, od kojih 4503 samofinansirajuća studenta. Određivanje broja akademaca za narednu školsku godinu po fakultetima još nije završeno, a završnu reč daće Komisija za akreditovanje, rečeno je Tanjugu u sekretarijatu Senata BU. Pravni fakultet planira da za akademsku 2012/2013. godinu upiše 1500 bruceša, od kojih će njih 900 sami plaćati studije, dok će na Filozofskom fakultetu studije plaćati 70 od 710 upisanih. Na Ekonomskom fakultetu planiran je upis 1350 studenata od kojih će 570 biti na budžetu, a na FON-u, od planiranih 670 mesta, na budžetu će biti njih 380. Iduće školske godine planiran je upis i 90 studenata na osnovne strukovne studije i to samo na Stomatološkom fakultetu.

Prema predloženom planu, na master studije biće upisano 6985 akademaca od kojih će 3524 biti na budžetu, a na specijalističkim akademskim studijama ima 814 mesta od kojih su samo 83 predviđena za budžetsko finansiranje. Na strukovnim specijalističkim studijama planirana su 274 mesta a studenti će morati sami da ih finansiraju. Za doktorske studije na BU predviđena su 1454 mesta, a država će pomoći finansijski njih 795.

VREME

Copyright © NP Vreme, Beograd

Upotreba materijala iz ovog fajla u bilo koje svrhe osim za
ličnu arhivu dozvoljena je samo uz pisano odobrenje NP Vreme

PDF IZDANJE RAZVILI: Saša Marković i Ivan Hrašovec

OBRADA: Marjana Hrašovec